

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Institvtionvm// Ad Vniversvm// Ivs Pontificivm, Sive//
Canonicvm, Libri Qvatvor**

Lancellotti, Giovanni Paolo

Basileae, 1566

x. De iure patronatus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61756](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61756)

per quotas assignari: id enim simoniæ vitio non careret. Illa quoque pensio improbat, quæ per collusionem constituitur, vt cum Rector Ecclesiæ patitur sibi litem fieri, vt sub specie litis redimendæ commentitio aduersario aliquam pensionem transactionis causa promittat super litigioso beneficio. Nec is tutus erit, qui pensione prius inita pensionem obtinuerit, nisi summi Pontificis sese autoritate munierit. Ante omnia verò pensionis imponi vllum onus non debet, nisi Antistitis accedente autoritate.

Sed non Pontifex Romanus solum pensioni excipiendæ author esse potest, verum & Legatus à latere eius profectus: alius Legatus non potest, nisi hoc ei specialiter sit concessum. Item Episcopus Pensionem deducere potest, si qua eum iusta causa moueat, quæ evidentem Ecclesiæ vtilitatem importet, dum modò neq; pensionis transferendæ potestatem eum facere posse, neque post eius mortem, cui est concessa, posse eam perpetuare intelligamus. Item, qui aliquam Ecclesiam erigit, vt patronatum eius nanciscatur, potest in eius fundatione pensionem de beneficio excipere aliæ Ecclesiæ, aut sibi, Episcopi accedente consensu, quotannis sol-

uendam. In primis quoque eius Rectoris consensus exigitur in pensione constituenda, qui id oneris subiturus est, quisquis sit is, qui pensionem est imposurus, seu summus Pontifex, seu Legatus, seu Episcopus: quod etiam regulis Cancellariæ sanciri solet.

Sed neque infante minor, neque illegitimus, nec excommunicatus pensionis illius capaces sunt, quæ vel beneficij loco, vel in titulum datur.

Extingui autem potest etiam sola partium conventionione, licet nulla Antistitis autoritas accesserit, nisi in alimenta esset constituta, vel pecunia data redimatur: quemadmodum frequenter vsurpari videmus, quinque fortè, aut sex, aut septem ad summum anticipatis pensionibus: quibus casibus receptum est summi Pontificis autoritatem desiderari ^a.

^a Gig. in trac. de pension.

DE IVRE PATRONATUS,

TITVLVS X.

Via Ecclesiæ, quæ alicuius in Patronatu sunt, propria quædam ab alijs diuisa iura habent, quæ & ipsa necessarium est intelligere, de his quoque, quatenus instituti huius nostri ratio patitur, dicamus.

Ius ergo Patronatus (seu Ad uocationem, seu Custodiam,

seu alio nomine quis illud appellet) est, quod alicuius in Ecclesia acquiritur, eo quod ipse, vel eius authores Ecclesiam posuerint, edificarint, vel suis opibus non minimum auxerint, consensu Episcopi adhibito: ex quo iure cum utilitate honor & onus simul resultant.

Potest autem quis huiusmodi patronatus iura nancisci, seu laicus sit, seu clericus, etsi in collegiata Ecclesia longè infirmius habeat ius laicus^a: quicumque enim vel fundum Ecclesiae edificandae largitus fuerit, vel Ecclesiam suis sumptibus aedificarit, vel aedificatae non sordidam dotè dederit, ut hoc ius nancisceretur, in ipsa Ecclesia ius ad B piscitur patronatus, adeò ut si quispiam solus tria haec praestiterit, soli etiam totum hoc iuris integrè quaeratur: sin tria haec munia à duobus, vel pluribus diuisim obita sint, ambo, vel omnes illius Ecclesiae acquirant patrocini-um.

Ex quo haec consequentur, ut ipsi idoneos rectores in illis Ecclesijs Episcopo offerre possint instituendos: quibus si spre- tis Episcopus alios ibi instituerit, nihil egerit, isque instituendus erit, quem Patronus presentarit^b. Nec desunt alia comoda patronis, qui Ecclesiae fundandae, vel augendae suis copijs operam tulerint: nam si forte ipsi, aut eorum filij eò ino-

piæ redacti fuerint, ut suppetijs alienis egeant, ad eadè Ecclesia praesidium vitae pro temporis usu percipient^c. Sed & suus honor patrono seruatur: nam procedentibus, atque urbem, vel Ecclesiam supplicationum gratiam ambientibus Ecclesiae ipsius clericis, primus eximiúsque eo ordine locus patrono deberur^d.

Ipse autem Patronus Ecclesiae tutelam sic suscipere debet, ut quo ad possit, eam ab omni iniuria tueatur, & cum presbyterum in ea institutum Ecclesiae non esse vtilem cognoscit, quia forte frugi non sit, sed dilapidator, bonorumque inhonestus concoctor, Episcopo denunciare debet^e.

Non tamen credat Clericus, qui Ecclesiae patronus est, sibi licere ad eam Ecclesiam se ipsum offerre instituendum, quamvis alioqui valde idoneus sit, pluribusque meritis adiuuetur: nemo enim se ingerere debet Ecclesiasticae praefecturae officijs^f.

Neque habet Patronus vendendi ius per se, vel donandi, vel tanquam proprijs utendi rebus iuris patronatus^g. Nec vllum omninò grauamen Ecclesiae imponere potest, nihilque in ipsa praeter antiquos & moderatos redditus à locorum Episcopis institutos exigere^h.

Nec licet Clericis Ecclesias à parentibus suis fundatas propria

^a c. massana.
c. sacrosan-
de elect.

^b c. quicumque.
c. decernimus. 16.
q. 7.

^c d. c. quicumque.

^d c. nobis. em.
cod.

^e c. filijs. 15.
q. 7.

^f ca. per nostras. co. tit.

^g d. c. quicumque.

^h c. praeterea. de iure pat.

pria autoritate retinere, aut laicis, vel laicorum filiis concedere^a: sed sicut Patroni iura per Episcopum minui non possunt, sic contra non potest Patronus sine Episcopi autoritate ius suum exercere. Verum laicus Patronus, qui Episcopi neglecta autoritate Clericos in Ecclesia instituerit, possessionesve, aut alia Ecclesiastica bona ex sententia sua liberè distribuerit, anathemate est feriendus: & Clericus qui Ecclesiam per laicos sine proprii Episcopi autoritate acceperit, communione priuatur: si verò in ea etiam persistere non dubitarit, à ministerio Ecclesiastico, & ordine deponetur^b.

Si tamen laicus ius patronatus sibi competens eidem, vel alteri Ecclesiae, vel alij loco religioso contulerit, quamvis sine Episcopi assensu, concessio valebit, sed nihil tamen per hoc iuri Episcopi derogatur: & tunc quamvis patronus laicus quadrimestre tempus duntaxat ad praesentandum haberet, locus tamen pius, in quem tale ius translatum fuerit, semestri potietur: nam quod ad praesentandi ius pertinet, non laici, cui successit, sed Ecclesiasticorum iuribus vti conceditur^c.

Episcopi autem ius in faciendis institutionibus adeò firmum & stabile est, vt quamvis

A ius patronatus ad exemptos perveniret, nihilo tamen magis Episcopi ius debilitetur^d. Quinimo si Episcopus aliquis sit Patronus Ecclesiae in aliena Diocesi positae, ipsius sola autoritas non sufficiet, sed ab illius Diocesis Episcopo instituendus erit ille, quem Episcopus Patronus idoneum praesentavit^e.

Cum autè Patronus quempiam idoneum coram Episcopo instituendum constituerit, si eo non repudiato alterum postea aequè idoneum stiterit, vter eorum praefendus sit, iudicio Episcopi relinquetur, si laicus sit Patronus: si verò collegium, aut persona Ecclesiastica ius patronatus habeat, prior tempore oblarus potior habebitur^f. At si Episcopus idoneum clericum sibi à patrono oblarum admittere noluerit, alterque ab eodem adductus pariter idoneus, & ab Episcopo admissus corporalem possessionem acceperit, melior possidentis erit conditio: quoniam ante quam praesentatio per Episcopum admittatur, & approbetur, ratum non est, quod à Patrono fuerit inchoatum^g.

Episcopus tamen, qui virum idoneum ad se à patrono adductum, dolosè recusat instituire, de beneficio competenti providere illi compellitur^h.

^a c. consult.^b c. praeterea. 1. c. c. re-latum.^c c. uni. in 6.^d c. ead. seculum.^e ea. signifi-casti.^f c. si autem.^g c. quod autem.^h c. pastoralis officij in fi.

Episcopus verò solus etiam illis Ecclesijs providetur, de quarum patronatu contentio cum esset inter Ecclesiasticas personas, ultra sex menses à vacationis tempore electio Rectoris sit dilata, vel ultra quatuor, cum laici essent, qui disceptabant^a.

a c. eam te. c. cū propter laicorum.

Ut tamen nullum ex hoc illi in posterum præiudicium fiat, qui superior in lite fuerit, qui ipse eum sistere debeat, quem Episcopus instituerit, & cæteros omnes deinceps, qui in ea Ecclesia erunt instituendi^b.

b c. si uero ordinatio.

Aliud deinde est ius, iuri patronatus in multis simile, sed ab eo tamen etiam in multis ab simile, id est, cum religiosi Ecclesiam aliquam sibi subiectam habent, tam quoad spiritualia, quam quoad temporalia, in qua tamen pleno iure instituere non possunt, nec curam populi committere, sed autoritas Episcopi desideratur. Nam hoc ius ita à patronatu differt, quòd, qui illud habent, ipsi redditus Ecclesiæ illius percipiunt, & congruam portionem Rectori assignant: at qui patronatum habent, nihil reddituum percipere possunt, sed integri proventus Rectori instituto permittuntur^c.

c c. un. de Capel. mona. in 6. ubi gl. & de. un. de sup. neg. præla. ubi gl. Abb. ca. extirp. ad. s. quia uero de præbend.

DE RELIGIOSIS DOMIBUS, earumq; subiectione,

TITVLVS XI.

Sciendum est, hoc generale esse, ut quodvis monasterium, vel quælibet Ecclesia ei Episcopo subiecta sit, in cuius sita est Diœcesis, nisi ea Ecclesia, vel monasterium priuilegiū exhibeat, quo se prober iurisdictioni eius subtractum^d.

d c. pe. & c. cum uenerabilis. de relig. do.

Nec ideo Episcopi iura in Ecclesia suæ Diœcesis minuentur, quòd illa Ecclesia alteri unita sit alienæ diœcesis Ecclesiæ^e.

e c. 2. eod. tit.

Si verò ambigi contingat, cuius Episcopi ea diœcesis sit, in qua extat Ecclesia, & propterea incertum sit, à quo sit Basilica consecranda, ad illum eundem erit Episcopum consecrationis gratia, qui in eo loco hætenus Episcopalia iura exercuerit^f.

f c. 1. ubi Abb.

Sunt tamen quandoque Ecclesiæ proprijs priuilegijs ab Episcoporum Iurisdictione immunes, & solius Apostolicæ sedis ditioni parent^g. Cæterum per exemptionem Ecclesiæ concessam, ipsa Ecclesia, & ipsius monachi, vel Canonici, clerici etiam, & conversi, perpetuoque oblati, non autem Ecclesiæ eiusdem presbyter, qui parrochianorum curam habet, quo ad ea, quæ ad curam eandem pertinent, nec ipsi parrochiani intelliguntur exempti. Verum si Canonici alicuius Ecclesiæ eximantur, ipsi soli Canonici, non autem Ecclesia, vel alij eius clerici, sunt exempti.

g c. recepimus. c. cum Capella. de priuileg.

Si